

Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi

Development of Nursing Professional Readiness Perception Scale

Merve Tarhan , Aytolan Yıldırım

SHYD 2021;8(1):1-11
doi:10.5222/SHYD.2021.05025

Cite as: Tarhan M, Yıldırım A. Hemşirelikte mesleki hazır oluşluk algısı ölçeğinin geliştirilmesi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi. 2021;8(1):1-11.

Öz

Amaç: Bu araştırma, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirilmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Metodolojik tasarımı araştırma, Ocak-Mart 2018 tarihleri arasında İstanbul'da iki üniversitenin hemşirelik bölümündeki 362 son sınıf öğrencisiyle yapıldı. "Kişisel Özellikler Formu ve Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği" ile veriler toplandı. Veriler, tanımlayıcı istatistikler, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, Pearson korelasyon analizi, bağımlı gruplarda t-testi ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ile değerlendirildi.

Bulgular: Faktör analizinin uygulanabilirliği, madde analizi, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 38 madde ölçekten çıkarıldı. Ölçeğin uyum iyiliği istatistiklerinin 15 madde ve üç alt boyut ile kabul edilebilir/kusursuz uyum gösterdiği saptandı. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90 olarak belirlendi. Test-tekrar test puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan fark olmadığı ($p>.05$) ve anlamlı pozitif ilişkinin olduğu saptandı ($r=.87$; $p<.001$).

Sonuç: Ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ve hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesinde kullanılabileceği sonucuna varıldı.

Anahtar sözcükler: Hemşirenin rolü, hemşirenin uygulama kapsamı, hemşirelik öğrencileri, mesleki yeterlilik

Abstract

Aim: The study was conducted to develop a valid and reliable measurement tool for determining perceptions of senior nursing students about their professional readiness.

Method: The methodological study was conducted between January-March 2018 with 362 senior nursing students studying in nursing departments of two universities in Istanbul. The item pool of the scale was created based on the relevant literature data. Personal Information Form and Nursing Professional Readiness Perception Scale were used to collect data. The data were evaluated by descriptive statistics, explanatory and confirmatory factor analysis, Pearson correlation analysis, t-test in dependent groups and Cronbach alpha coefficient.

Results: As a result of feasibility factor analysis, item analysis, explanatory and confirmatory factor analysis, 38 items were removed from the scale. Goodness of fit statistics with 15 items and three subdimensions were found to be acceptable/excellent. Cronbach alpha coefficient was determined as .90. Although statistically significant difference was not detected between the test and retest mean scores ($p>.05$) and a significant positive correlation was detected between them ($r=.87$; $p<.001$).

Conclusion: It was concluded that the scale is a valid and reliable tool and can be used to determine the professional readiness perceptions of senior nursing students.

Keywords: Nurse's role, nurse's scope of practice, nursing students, professional competence.

Received / Geliş:
09.11.2020

Accepted / Kabul:
05.02.2021

Published Online / Online Yayın:
28.04.2021

Corresponding author /
Sorumlu yazar:

Merve Tarhan
İstanbul Medipol Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, İstanbul
✉ mmervetarhan@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9841-4708

A. Yıldırım 0000-0002-0475-6695
İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, İstanbul

* Bu araştırma, İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsünün 2020 yılına ait
"Hemşirelik Öğrencilerinin
Mesleki Hazır Oluşluk Algılarının
Güçlendirilmesinde Simülasyon
Stratejisinin Etkisi" başlıklı doktora tez
çalışmasından üretilmiştir.

Extended Abstract

Aim: Healthcare services are getting more and more complex every day. Providing quality and safe health care services in this complexity is possible with competent nurses. The shortage of nurses in all countries of the world increases the pressure on nursing schools to prepare students for the increasingly complex health care system and nursing profession. For this reason, nursing schools should ensure that senior nursing students are ready for the reality of the health care system and the nursing profession. The aim of the study was to develop a valid and reliable measurement tool for determining the professional readiness perceptions of senior nursing students.

Method: The methodological study was conducted between January and March 2018, with 362 senior nursing students from two universities in Istanbul. Personal Information Form and Nursing Professional Readiness Scale were used to collect data. The scale was prepared in 5-point Likert type containing 52 items in line with the literature on the first professional experiences of newly graduate nurses and the feelings and views of senior nursing students during the transition to professional life. Content validity was conducted using the Davis Technique by seven experts. Content validity index (CVI) of the items varied between .87-1.00. Pilot test was performed with 20 senior nursing students. The scale was finalized as 53 items as a result of content validity. The scale and subdimensions were evaluated as the arithmetic mean by dividing the total score obtained by the number of items. Higher scores indicated that the perception of professional readiness was at a higher level. Data collection tools were distributed to the senior students at the end of the course. Two weeks later, data were obtained from 46 students using the same method. The data were evaluated by descriptive statistics, explanatory and confirmatory factor analysis, Pearson correlation analysis, t-test in dependent groups and Cronbach alpha coefficient. The statistical significance level was accepted as $p < .05$.

Results: As a result of examining Mahalanobis distances, 30 samples were determined and removed from the data set ($p < .001$) and the final sample size was 332. The Kaiser-Meyer-Olkin sample measurement value was .90. In the process of evaluating the feasibility of factor analysis, nine items were removed from the analysis. Chi-square value of Bartlett's test of sphericity was found to be significant ($p < .001$). Eight items were excluded from the analysis since the item total score coefficient was $\leq .40$. Three suitable factors were determined. As a result of the explanatory factor analysis performed with 36 items in the scale, 13 items were excluded from the analysis. In the confirmatory factor analysis performed with the remaining 23 items, after removing eight more items from the scale, the scale showed an acceptable/perfect fit with 15 items and three subdimensions in the goodness of fit statistics. Cronbach alpha coefficient of the scale was found to be .90 for the overall reliability. A statistically significant difference was not found between test and retest mean scores ($p > .05$) and a significant positive relationship was detected ($r = .87$; $p < .001$).

Conclusion: It is concluded that Nursing Professional Readiness Scale is a valid and reliable tool in determining the perceptions of professional readiness of senior nursing students in our country. It is thought that the scale can be used effectively in determining the perceptions of professional readiness of nursing students before graduation and empowering their professional weaknesses. However, conduction of the studies testing the validity and reliability of the scale in different samples is recommended.

Giriş

Küreselleşme, ekonomik krizler, yaşam süresinin uzaması, kronik hastalıkların artış göstermesi, teknoloji ve bilginin hızla değişmesi, sağlık bakım hizmeti sunumunu her geçen gün daha karmaşık hale getirmektedir. Bu karmaşıklık içinde kaliteli ve güvenli sağlık bakım hizmeti sunumu, ancak yetkin hemşirelerin varlığıyla olanaklı olmaktadır (Cheng, Tsai, Chang ve Liou, 2014; Biftu, Dachew, Tiruneh, Kelkey ve Bayu, 2016; Leufer ve Cleary-Holdforth, 2020). Tüm dünya ülkelerinde yaşanan hemşire insan gücü yetersizliği, geleceğin hemşirelerini sağlık bakım sistemine ve hemşirelik mesleğine hazırlama konusunda hemşirelik okullarının üzerindeki baskıyı artırmaktadır (Ortiz, 2016; Doerner ve Swenty, 2019; Mirza, Manankil-Rankin, Prantice, Hagerman ve Draenos, 2019).

Mesleki hazır oluşluk; bazı araştırmacılar tarafından mesleki bilgi, beceri, eleştirel düşünme, iletişim, profesyonellik ve sorumlulukların bir karışımı olarak kavramsallaştırmakta iken, bazıları tarafından da güvenli bakım sağlamayı, gerçek ve olası durumları anlamayı, yapmak, bilmek ve düşünmek konusunda denge kurmayı kapsayan mesleki bir temel olarak tanımlanmaktadır (Mirza ve ark., 2019). Dünyanın farklı bölgelerinde yapılan araştırmalar, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının yüksek ya da orta düzeyde olduğunu göstermektedir (Casey ve ark., 2011; Woods ve ark., 2015; Jamieson, Sims, Basu ve Pugh, 2019; Leufer ve Cleary-Holdforth, 2020). Güncel bir sistematik inceleme, deneyim ve duyguları kapsayan kişisel etmenler ile mesleki yetkinlik ve klinik uygulamaları kapsayan eğitsel etmenlerin hemşirelik öğrencilerinin mesleki yaşama geçiş algılarını etkilediğini ve klinik uygulamaların mesleki yaşama geçiş sürecini desteklediğini belirtmektedir (Jarvinen, Eklöf ve Salminen, 2018). Hemşirelik öğrencileri, yapılan araştırmalarda iletişim kurabilme,

yetki devri, karar verme konularında yeterli olduklarını belirtirken, bireylerin bakım gereksinimlerini önceliklendirme ve karşılayabilme, ölmekte olan bireyin bakımı ve ilaç yönetimi konularında ise kendilerini az yeterli ya da yetersiz olarak değerlendirmektedir (Casey ve ark., 2011; Woods ve ark., 2015; Jamieson ve ark., 2019; Leufer ve Cleary-Holdforth, 2020). Türkiye’de ise son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarını değerlendiren araştırmaların sınırlı olduğu belirlenmektedir. Güner (2015), son sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısının mesleğe hazır olduğunu belirtirken, eğitim süreci ve kaynakların yeterli olduğunu düşünenlerin mesleğe daha fazla hazır olduğunu göstermektedir. Çınar ve arkadaşları (2019) ise son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik rolüne geçiş ile ilgili algılarını rol hazırlığı, rol yeterliliği, organizasyon ve destek bağlamında incelemektedir.

Uluslararası literatürde, mesleki hazır oluşluğun değerlendirilmesinde “Casey-Fink Uygulamaya Hazırlık Anketi” kullanılmaktadır. Ancak, bu ölçeğin geliştirilme araştırmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının düşük olduğu ve yalnızca iki maddenin yer aldığı alt boyuta sahip olduğu belirlenmektedir (Casey ve ark., 2011). Ulusal literatürde ise “İşe Hazırlık Ölçeği”nin kullanıldığı ve hemşirelik son sınıf öğrencileri ile yeni mezun hemşire örnekleminde yapılan bu ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik araştırmaları sonucunda 46 madde ve dört alt boyuttan oluştuğu görülmektedir (Beyhan, 2016; Yıldız, 2018). Yapılan incelemede, bu ölçeğin, hemşirelik mesleğine özgü bir içeriği yansıtmaması nedeniyle son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarını değerlendiren geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracına gereksinim bulunduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu araştırma, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarını belirleyen geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirmek amacıyla metodolojik tasarımda yapıldı.

Araştırma Sorusu: Araştırmada, “Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği”, “Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı mıdır?” sorusuna yanıt arandı.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Araştırma, Ocak-Mart 2018 tarihleri arasında İstanbul Avrupa yakasında yer alan kamu ve vakıf nitelikli iki farklı üniversitenin hemşirelik bölümünde yapıldı.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini 2017-2018 akademik yılında son sınıfta öğrenim görmekte olan 412 öğrenci oluşturdu. Örneklem büyüklüğüne yönelik örneklem sayısı ve birey-madde oranını esas alan yaklaşımlar bulunmaktadır. Örneklem sayısı bakımından 100-300 arası örneklem yeterli görülürken, 300 iyi, 500 çok iyi, 1000 ve üzeri kursuz büyüklük olarak nitelendirilmektedir. Birey-madde oranına göre madde sayısının 5-20 katı kadar örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirtilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; Aksu, Eser ve Güzeller, 2017; DeVellis, 2017; Tavşancıl, 2018). İlgili literatür doğrultusunda örneklem seçim yöntemine gidilmeden araştırmaya katılmaya gönüllü olan, anket formunu tam ve doğru dolduran 362 son sınıf hemşirelik öğrencisi ile araştırma tamamlandı. Geri dönüş oranı %87,2 olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği” kullanıldı.

Kişisel Bilgi Formunda: öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olduğu lise türü, genel ağırlıklı not ortalaması (GANO) açık ve kapalı uçlu sorularla ve mesleki hazır oluşluk algısı ise 0-10 arasındaki derecelendirme sorusu ile sorgulayan beş soruya yer verildi.

Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği ise ölçek geliştirme süreci doğrultusunda aşağıda belirtilen şekilde düzenlenerek son haline getirildi.

Araştırmada, madde havuzu, literatür taraması aracılığıyla oluşturuldu. Ölçeğin madde havuzu hazırlanırken yeni mezun hemşirelerin ilk mesleki deneyimleri (Taştan, Ünver ve Hatipoğlu, 2013; Theisen ve Sandau, 2013; Walker ve Campbell, 2013; Cheng ve ark., 2014; Parker, Giles, Lantry ve McMillan, 2014; Zamanzadeh, Roshangar, Fathi-Azar, Valizadeh ve Kirkwood, 2014; Al Awaisi, Cooke ve Prymachuk, 2015; Lea ve Cruickshank, 2015; Laschinger, Zhu ve Read, 2016; Sönmez ve Yıldırım, 2016; Hussein, Everett, Ramjan, Hu ve Salamanson, 2017) ve son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki yaşama yönelik duygu ve düşünceleri (Casey ve ark., 2011; Doody, Tuohy ve Deasy, 2012; Lee, Uhm ve Lee, 2014; Güner, 2015; Woods ve ark., 2015) ile ilgili literatür dikkate alındı. Elde edilen bilgiler ışığında 52 maddeyi içeren bir madde havuzu oluşturuldu. Literatürde maddelerin ölçülmek istenen kavramı yansıtmaması, sade, anlaşılır ve kısa olması, tek yargı ya da düşüncüyü aktarması, geniş zamanla yazılması, çift olumsuzluk, belirsizlik, aşırılık ve yansızlık anlamı içermemesi ve katılımcı özelliklerine göre düzenlenmesi gerekmektedir (Karakoç ve Dönmez, 2014). Bu özellikler doğrultusunda maddeler tasarlandı. Yaygın olarak kullanılan kolay bir yöntem olması nedeniyle Likert tipinin (Karakoç ve Dönmez, 2014), ölçek için en uygun puanlama sistemi olduğuna karar verildi. Madde yanıtları, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında derecelendirildi. Ölçekte olumsuz anlam içeren dokuz maddeye (17.-22. ve 35.-37. maddeler) yer verildi. Ters mad-

delere verilen yanıtlar ise 1 (kesinlikle katılıyorum) ile 5 (kesinlikle katılmıyorum) şeklinde değerlendirildi.

Verilerin Toplanması: Ders programı üzerinden verilerin toplanması için uygun olan dersler belirlendi. İlgili anabilim dalından sözel izin alındıktan sonra uygun bir zaman diliminde derse girilerek veri toplama aracı dağıtıldı. Anketlerin doldurma süresi yaklaşık 10-15 dk. olarak belirlendiğinden, bu süre beklenecek geri toplandı. Test-tekrar test yönteminde örneklemin eşlenebilmesi için öğrencilerden anket formu üzerine hem soyadının hem de okul numarasının son iki hanesini yazmaları istendi ve iki hafta sonra aynı yöntemle 46 öğrenciden tekrar veri toplama aracını doldurmaları istendi.

Verilerin Değerlendirilmesi: Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için IBM SPSS 22.0 ve AMOS 25.0 paket programları kullanıldı. Araştırmada, ölçekteki maddelerin kapsam geçerlik oranları ve ölçeğin kapsam geçerlik indeksi Davis tekniği ile değerlendirildi. Veri setinin faktör analizine uygunluğunun incelenmesinde; Mahalanobis uzaklıkları, korelasyon matrislerinin görsel incelemesi, Bartlett küresellik testi, çarpıklık ve basıklık katsayıları, Kaiser-Meyer-Olkin örneklem ölçüm değeri, örneklem yeterlilik indeksi, Tukey toplanabilirlik testi kullanıldı. Yapı geçerliğinde; açıklayıcı faktör analizi için temel bileşenler analizi ve varimax döndürme yöntemi kullanılırken, doğrulayıcı faktör analizi için genel, karşılaştırmalı, kesin ve artık uyum indeksleri incelendi. Güvenirlik analizleri için zamana karşı değişmezlik özelliği test-tekrar test yöntemi ile değerlendirilirken, iç tutarlılık için madde-toplam puan korelasyon katsayısı ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kullanıldı. Zamana karşı değişmezlik özelliği, Pearson korelasyon analizi ve bağımlı grupta t-testi ile değerlendirildi. İstatistiksel anlamlılık $p < ,05$ düzeyinde kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü: Bir vakıf üniversitesinin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan etik onay (Tarih: 25.10.2017, Karar No: 431) ve kurumlardan yazılı izin alındı. Araştırma konusu ve veri toplama aracı hakkında öğrencilere bilgilendirilme yapılarak yazılı onam alındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırmanın yalnızca iki üniversitede yapılması ve aynı örneklem üzerinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinin yapılması araştırmanın sınırlılıklarındandır.

Bulgular

Araştırmada, literatür taraması aracılığıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan 52 maddeyi içeren ölçek taslağının, geçerlik güvenilirlik çalışması için aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

Madde Havuzunun Uzman Görüşüne Sunulması

Araştırmada, madde havuzu; hemşirelikte yönetim, hemşirelikte eğitim, hemşirelik esasları, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki yedi uzmanın görüş ve önerisine sunuldu. Değerlendirme sonrasında 52 maddenin kapsam geçerlik oranı; yalnızca yedisinde 0,87 olarak belirlenirken, kalan maddelerde 1 olarak bulundu. Bu doğrultuda ölçeğin kapsam geçerlik indeksi 0,98 olarak hesaplandı. Ölçekteki bir madde, birbirinden ayrı iki madde haline getirildi. Uzman görüşleri doğrultusunda yapılandırılan ölçek, 53 madde olarak son halini aldı. Uzmanlar arasında sınıf içi korelasyon katsayısının ,88 olduğu belirlendi.

Deneme Ölçüm Aracının Oluşturulması ve Ön Uygulamanın Yapılması

Ölçekle ilgili yönerge hazırlanarak örneklem dışında tutulan yirmi son sınıf hemşirelik öğrencisi ile ön uygulama yapıldı. Açıklık ve anlaşılabilirlik yönündeki geri bildirimler sonucunda ölçek düzenlenerek uygulamaya hazır hale getirildi. Ölçek ve alt boyutları, toplam puanın madde sayısına bölünmesiyle aritmetik ortalama olarak değerlendirilmekte olup, aritmetik ortalama, 1 ile 5 arasında değişmektedir. Ölçek toplam ve alt boyut puan ortalaması beşe doğru yaklaşıkçe mesleki hazır oluşluk algısının yükseldiği şekilde yorumlanmaktadır.

Katılımcıların Özellikleri

Öğrencilerin yaş ortalamasının $21,91 \pm 1,27$ ve %59,4'ünün 21 yaş ve üzerinde olduğu belirlendi. %82'sinin kadın cinsiyetinde yer aldığı saptandı. Yaklaşık 3/5'ü Anadolu Lisesinden mezun olan öğrencilerin (%60,2), %45,3'ünün GANON'un 2,50-2,99 aralığında olduğu belirlendi. Mesleki hazır oluşluk algısı ortancasının 7 olduğu ve öğrencilerin %72,1'inin mesleki hazır oluşluğunu 7 puan ve altında değerlendirdiği saptandı.

Veri Setinin Faktör Analizine Uygunluğunun İncelenmesi

Mahalanobis uzaklıkları ile veri setinden 30 örneklem çıkarıldı ve 332 örneklem büyüklüğü ile analize devam edildi ($p < ,001$). Korelasyon ve kısmi korelasyon matrisinin görsel incelemesinde; korelasyon matrisinde, katsayısı $\leq ,30$ olan üç madde (16., 17. ve 20. maddeler) analizden çıkarıldı. Kalan 50 maddenin korelasyon katsayısının, korelasyon matrisinde ,41-,74 arasında değiştiği ve kısmi korelasyon matrisinde ise $< ,20$ olduğu belirlendi.

Bartlett küresellik testinden elde edilen ki-kare değerinin $p < ,001$ düzeyinde anlamlı olduğu belirlendi. Dört madde, basıklık katsayısı $> |2|$ olması nedeniyle analizden çıkarıldı (6., 33., 36. ve 38. maddeler). Kalan maddelerin çarpıklık ve basıklık kat

sayılarının, <121 olduğu belirlendi.

Kaiser-Meyer-Olkin örneklem ölçüm değeri ,90 olarak bulundu. Maddelerin örneklem yeterlilik indekslerinin ,53-,95 arasında değiştiği belirlendi. İki madde, örneklem yeterlilik indeksi <,60 olması nedeniyle analizden çıkarıldı (21. ve 22. maddeler). Tukey toplanabilirlik testi $p < ,001$ düzeyinde anlamlı bulundu.

Veri setinin faktör analizine uygunluğunun incelenmesi sürecinde, ölçekten dokuz madde çıkarılarak 44 madde ile analiz sürecine devam edildi.

Madde-Toplam Puan Korelasyon Katsayısı Analizi

Ölçekteki 44 maddenin madde-toplam puan korelasyon katsayısı incelendi. İlk incelemede dört madde (8., 35., 37., 49., 50. ve 51. maddeler), ikinci incelemede bir madde (52. madde) ve üçüncü incelemede bir madde (53. madde) olmak üzere sekiz madde, madde toplam-puan korelasyon katsayısı $\leq ,40$ olması nedeniyle analizden çıkarıldı. Kalan 36 maddenin madde-toplam puan korelasyon katsayılarının ,43-,70 arasında değiştiği belirlendi.

Uygun Faktör Sayısının Belirlenmesi

Ölçekteki 36 madde ile oluşturulan faktör modelinde, öz değeri 1 ve üzerinde olan 6 faktör bulundu ve açıklanan varyans oranı %60,5 olarak belirlendi. İlk faktörün (öz değeri 13,12) varyansın %36,45'ini, ikinci faktörün ise (öz değeri 3,09) ise varyansın %8,58'ini açıkladığı saptandı. Bileşenler matrisinde tüm madde yüklerinin, birinci faktörde daha yüksek olduğu ve ,45-,72 arasında değiştiği bulundu. 1. ve ikinci öz değer arasındaki farkın yaklaşık 4,2 kat olması nedeniyle ölçeğin tek boyutluluğu doğrulayıcı faktör analizi ile test edildi. Ancak, modelin hata indeksleri yeterince düşük ve uyum indeksleri yeterince yüksek bulunmadığından, döndürülmüş faktör analizi sonuçlarının kullanılmasına karar verildi.

Araştırmada uygun faktör sayısının, Kaiser ve varyans yüzdesi kriterine göre altı ve yamaç testine göre üç olarak belirlenmesi üzerine kavramsal çerçeve doğrultusunda üç olmasına karar verildi.

Açıklayıcı Faktör Analizi

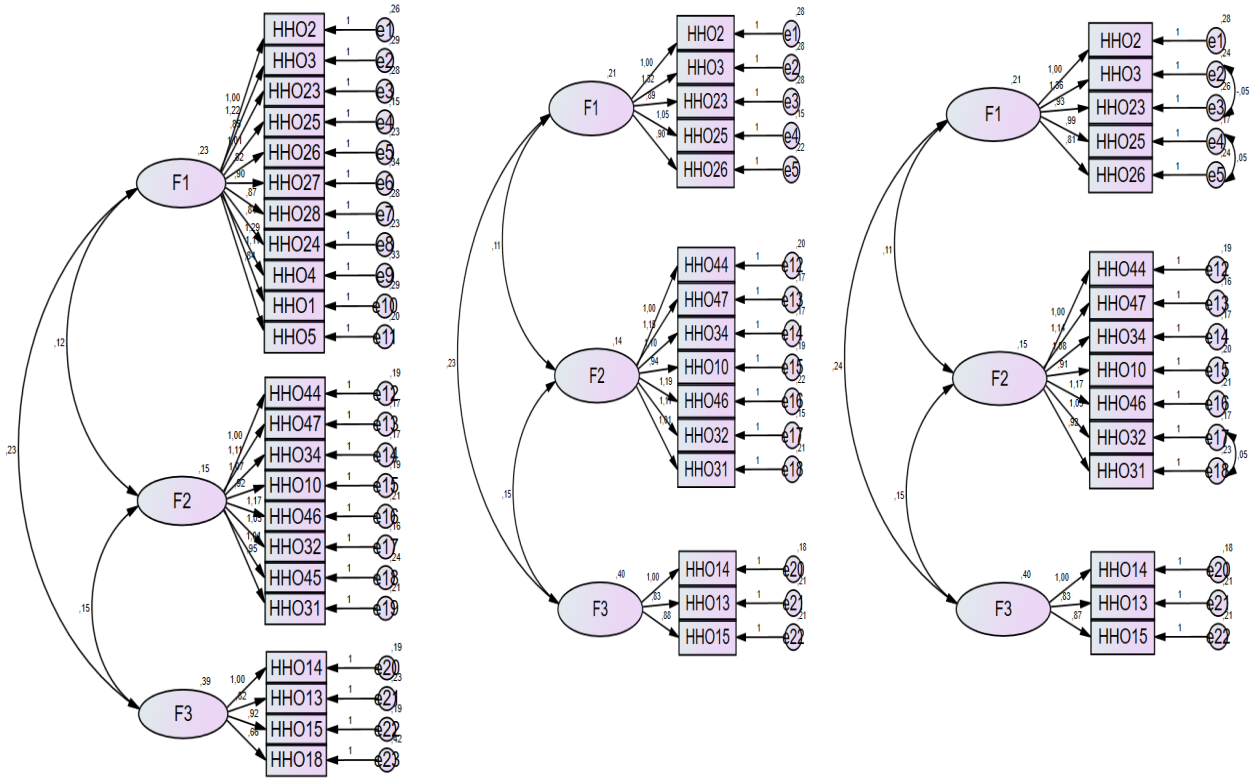
Açıklayıcı faktör analizi sürecinde her çıkarılma kararı verilen maddeden sonra analiz yinelenildi. İlgili sürecin sonunda, iki madde ortak yük değerinin $\leq ,40$ olması (7. ve 40.) ve 11 madde binişik olması (9., 11., 12., 19., 29., 30., 39., 41., 42., 43. ve 48.) nedeniyle analizden çıkarıldı. Kalan 23 maddenin, ortak yük değerinin ,41-,79; faktör yük değerinin ,50-,73 arasında değiştiği ve açıklanan varyans yüzdesinin %55,2'ye yükseldiği görüldü. Döndürülmüş faktör yük değerinin, birinci faktörde ,50-,83; ikinci faktörde ,59-,75; üçüncü faktörde ,59-,75 arasında değiştiği saptandı. Ölçekteki 23 maddenin ortak yük değerleri, döndürülmemiş ve döndürülmüş faktör yük değerleri Tablo 1'de sunulmuştur. Birinci faktör, mesleki uyum; ikinci faktör, iletişim ve iş birliği; üçüncü faktör, mesleki yeterlilik olarak adlandırıldı.

Tablo 1. Ölçek maddelerinin ortak yük değerleri ve faktör yük değerleri (N:332)

	Ortak Yük Değerleri	Faktör Yük Değerleri	Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri		
			Faktör I	Faktör II	Faktör III
HMHÖ4	,71	,64	,83		
HMHÖ1	,66	,64	,79		
HMHÖ25	,63	,73	,68		
HMHÖ2	,54	,64	,67		
HMHÖ3	,55	,71	,62		
HMHÖ5	,53	,70	,57		
HMHÖ27	,45	,55	,55		
HMHÖ24	,47	,65	,54		
HMHÖ28	,44	,61	,53		
HMHÖ23	,41	,61	,51		
HMHÖ26	,44	,66	,50		
HMHÖ44	,60	,53		,75	
HMHÖ47	,61	,60		,74	
HMHÖ34	,57	,60		,72	
HMHÖ10	,51	,53		,69	
HMHÖ46	,59	,59		,67	
HMHÖ32	,55	,67		,64	
HMHÖ45	,46	,56		,60	
HMHÖ31	,46	,56		,59	
HMHÖ14	,71	,69			,75
HMHÖ15	,69	,69			,72
HMHÖ18	,48	,50			,62
HMHÖ13	,54	,66			,59
		Öz Değerler	9,10	2,36	1,22
		Açıklanan Varyans %	39,85	10,27	5,34
		Birikimli Varyans %	39,85	49,86	55,20

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi sürecinde üç model geliştirildi. Model 1'de 23 maddenin üç faktör olarak ele alındığı yapı, Model 2'de modifikasyon önerileri doğrultusunda sekiz maddenin (1., 4., 5., 18., 24., 27., 28. ve 45.) elendiği yapı, Model 3'te 25. ile 26., 3. ile 23. ve 31. ile 32. maddeler arasında ortak hata varyansının atandığı yapı gösterilmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizi modelleri

Geliştirilen modeller ile χ^2/sd , RMSEA, RMR ve SRMR değerlerinde düşme eğilimi, GFI, AGFI, CFI, IFI, NFI ve NNFI değerlerinde yükselme eğilimi olduğu belirlendi.

Tablo 2. Doğrulayıcı faktör analizi modellerinin uyum iyiliği indeksleri (N:332)

Modeller	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	IFI	NFI	NNFI	RMR	SRMR
Model 1	3,34	,08	,82	,79	,85	,85	,80	,84	,02	,06
Model 2	2,65	,07	,91	,87	,93	,93	,89	,92	,02	,04
Model 3	2,29	,06	,92	,89	,95	,95	,91	,93	,02	,05

Son modelin uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/sd değerinin 2,29; RMSEA değerinin ,06; SRMR değerinin ,04; RMR değerinin ,02; CFI değerinin ,95; IFI değerinin ,95; NNFI değerinin ,93; NFI değerinin ,91; GFI değerinin ,92; AGFI değerinin ,89 olduğu saptandı (Tablo 2).

Tablo 3. Ölçek ve alt boyutlarının test-tekrar test puan ortalamalarının karşılaştırılması (N:46)

Ölçek ve Alt Boyutları	Test	Tekrar Test	t-testi	p	r	p
Mesleki uyum	4,08 ± ,46	4,17 ± ,47	-1,932	,060	,77	,000
İletişim ve iş birliği	4,41 ± ,40	4,36 ± ,46	1,224	,227	,78	,000
Mesleki yeterlilik	3,95 ± ,53	4,04 ± ,55	-1,760	,085	,78	,000
TOPLAM	4,21 ± ,39	4,23 ± ,45	-0,750	,457	,87	,000

Zamana Karşı Değişmezlik

Ölçek, örneklem içinden belirlenen 46 öğrenciye iki hafta arayla iki kere uygulandı. Ölçek ve alt boyut test-tekrar test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p>,05$) ve anlamlı pozitif ilişki olduğu belirlendi ($p<,001$) (Tablo 3).

İç Tutarlılık

Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının, ölçek toplamında ,90 ve mesleki uyum alt boyutunda ,81; iletişim ve iş birliği alt boyutunda ,86; mesleki yeterlilik alt boyutunda ,82 olduğu saptandı.

Tartışma

Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesinin, sağlık bakım sistemine geçiş sürecine yönelik stratejilerin geliştirilmesinde hemşirelik okullarına yol göstereceği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmada, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesini amaçlayan "Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği"nin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin elde edilen bulgular, ölçek geliştirme sürecine ilişkin literatür doğrultusunda değerlendirilmektedir.

Geçerlik, bir ölçme aracının sadece ölçmeyi amaçladığı özelliği tam ve doğru bir biçimde ölçme derecesi olarak tanımlanmaktadır (DeVellis, 2017; Tavşancıl, 2018). Bir ölçeğin geçerliği birçok yöntem kullanarak test edilmekle birlikte bu araştırmada, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği göz önünde bulundurulmaktadır.

Ölçek geliştirme çalışmalarında ilk adım olan kapsam geçerliği, maddelerin ölçülmesi amaçlanan özelliği temsil etme ya da kapsama derecesi olarak tanımlanmakta ve uzmanlarla iş birliğini gerektirmektedir (DeVellis, 2017; Tavşancıl, 2018). Uzman seçim kriterleri net olmamakla beraber çalışma alanı, deneyim süresi ve eğitim özellikleri göz önünde bulundurulmuş beş ya da üzerinde uzmanın yeterli olduğu bildirilmektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Bu doğrultuda araştırmada, kapsam geçerliği için farklı çalışma alanlarından yedi uzman ile iş birliği yapılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan Davis tekniğinde, uzmanlar ölçekteki her maddenin uygunluğunu 1 (uygun değil, kaldırılmalı) ile 4 (uygun) arasında derecelendirmektedir. Bir maddenin uygunluğunu, 3 (hafifçe gözden geçirilmeli) ve 4 (uygun) olarak değerlendiren uzman sayısının, toplam uzman sayısına bölünmesiyle kapsam geçerlik oranı elde edilmektedir. Kapsam geçerlik indeksi ise tüm maddelerin kapsam geçerlik oranının, madde sayısına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Kapsam geçerlik oranı ve kapsam geçerlik indeksinin >,80 olması önerilmektedir (Karakoç ve Dönmez, 2014). Uzman görüşleri doğrultusunda yapılandırılan ölçeğin, yönergesinin yazılması ve küçük bir örneklem grubuna uygulanarak ön çalışmasının yapılması gerekmektedir. Hedef kitleyi yansıtan 30 ile 50 arasındaki bir örneklem grubundan elde edilen veriler ile maddelerin anlamsal ya da istatistiksel analizleri yapılmaktadır (Kılıncı, 2018; DeVellis, 2017). Ölçekteki maddelerin kapsam geçerlik oranının en düşük ,87 olması, kapsam geçerlik indeksinin ,98 hesaplanması, sınıf içi korelasyon katsayısının yüksek bulunması ve ön uygulamasının yapılması nedeniyle uzmanlar arasındaki görüş birliğinin ve kapsam geçerliğinin sağlandığı düşünülmektedir. Bu süreç sonunda ölçek, 53 maddeden oluşmaktadır.

Bir veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığı sıklıkla uç değerler, çoklu bağlantı ve teklik sorunu, normal dağılım ve örneklem büyüklüğü bakımından incelenmektedir (Çokluk ve ark., 2012; Bektaş, 2017). Uç değerler, faktör analizi sonuçlarını olumsuz etkilemekte ve Mahalanobis uzaklıklarıyla değerlendirilmektedir (Bektaş, 2017). Çoklu bağlantı ve teklik sorunu, korelasyon ve kısmi korelasyon matrisinin incelenmesi sonucu belirlenmektedir. Maddeler arası korelasyon katsayısının; korelasyon matrisinde ,30 ile ,80 arasında olması beklenirken, kısmi korelasyon matrisinde ise çok zayıf olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2015; Bektaş, 2017). Çok değişkenli normal dağılım, Bartlett küresellik testi ile değerlendirilmekte ve anlamlılık düzeyi $p < ,05$ olarak kabul edilmektedir. Tek değişkenli normal dağılım ise maddelerin çarpıklık ve basıklık katsayıları ile değerlendirilmekte ve |2| sınır olarak kabul edilmektedir (Çokluk ve ark., 2012; Bektaş, 2017; Kartal ve Bardakçı, 2018). Kaiser-Meyer-Olkin örneklem ölçüm değeri tüm maddelerin, örneklem yeterlilik indeksi her maddenin ayrı ayrı örneklem büyüklüğü yeterliliğini göstermektedir. Kaiser-Meyer-Olkin örneklem ölçüm değerinin en düşük ,60 olması gerekmekte iken ,90 üzerinde olması kusursuz örneklem büyüklüğü olarak yorumlanmaktadır (Çokluk ve ark., 2012; Kılıncı, 2018; Kartal ve Bardakçı, 2018). Örneklem yeterlilik indeksinin ise en az >,60 olması beklenmektedir (Bektaş, 2017). İlgili literatür doğrultusunda, araştırmada uç değer özelliği gösteren 30 örneklemin veri setinden ve diğer özellikleri karşılamayan dokuz maddenin analizden çıkarılması sonucunda ölçekte kalan 44 madde ile daha güvenilir sonuçlar elde edildiği ve veri setinin faktör analizine uygun olduğu düşünülmektedir.

Ölçek geliştirme çalışmalarında, bir sonraki basamakta, madde-toplam puan korelasyon katsayısı incelenmektedir. Madde-toplam puan korelasyon katsayısı, ölçekteki her maddeye ait puan ile toplam ölçek puanı arasındaki ilişkinin derecesini göstermektedir. Bu katsayının pozitif yönlü ve en düşük ,30 değerinde olması önerilmektedir (Tavşancıl, 2018). Araştırmada madde-toplam puan korelasyon kat sayısının, $\leq ,40$ olduğu sekiz maddenin çıkarılması ve kalan 36 maddede 43-,70 arasında değişmesi nedeniyle tüm maddelerin istenilen özelliği ölçtüğü düşünülmektedir.

Uygun faktör sayısının belirlenmesinde farklı yaklaşımlar göz önünde bulundurulmaktadır. Uygun faktör sayısı; Kaiser kriterine göre bir ve birden büyük özdeğer sayısı ve varyans yüzdesi kriterine göre açıklanan varyansın %40 ile %60 arasına ulaştığı nokta olarak nitelendirilmektedir (Aksu ve ark., 2017; Bektaş, 2017; DeVellis, 2017). Yatay ekseninde faktör sayısını ve dikey ekseninde özdeğerleri gösteren bir grafik olan yamaç testi ise dikey eksenenden yatay eksene doğru gelen faktörlerin düz bir çizgi halini almaya başladığı noktayı uygun faktör sayısı olarak kabul etmektedir (Çokluk ve ark., 2012; Tabachnick ve Fidell, 2015; Aksu ve ark., 2017; Bektaş, 2017). Araştırmada, uygun faktör sayısının Kaiser kriterine göre sekiz, yamaç testi grafiğine göre üç, varyans yüzdesi kriterine göre beş olarak belirlenmesi ve kavramsal çerçeve doğrultusunda üç olarak

değerlendirilmesi, literatürle uygunluk göstermektedir.

Yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılan faktör analizi, açıklayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Çokluk ve ark., 2012). Ölçülen özelliğin alt boyutlarının tanımlanmasında açıklayıcı faktör analizi, açığa kavuşturulan yapının doğrulanmasında doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmaktadır (Kılınc, 2018; Çokluk ve ark., 2012 Kartal ve Bardakçı, 2018).

Açıklayıcı faktör analizinde, genellikle ortak yük değeri, binişiklik durumu ve faktör yük değeri dikkate alınmaktadır (Çokluk ve ark., 2012; Kılınc, 2018). Ortak yük değeri, bir maddenin diğer maddelerle paylaştığı varyans miktarı olarak tanımlanmakta ve ,30-,50 arasında olması önerilmektedir (Çokluk ve ark., 2012; Bektaş, 2017). Araştırmada, bu kriteri karşılamayan iki maddenin ölçekten çıkarılması ve kalan maddelerin ortak yük değerinin ,41-,71 arasında değişmesi literatürle uygunluk göstermektedir. Faktör yük değeri, bir maddenin faktör ile ilişkisini gösteren katsayı olarak tanımlanmaktadır. Bu değer en düşük ,50 olması önerilmekle birlikte >,60 olması güçlü ve ,30-,59 arasında olması orta nitelikte olarak değerlendirilmektedir (Çokluk ve ark., 2012; Tabachnick ve Fidell, 2015; Kılınc, 2018; Kartal ve Bardakçı, 2018). Binişiklik durumu, bir maddenin iki faktördeki yük değerleri arasındaki farkın ,10 ve altında olması olarak tanımlanmakta ve ilgili maddenin çıkarılması önerilmektedir (Aksu ve ark., 2017; Kartal ve Bardakçı, 2018). Bu nedenle araştırmada 11 binişik maddenin çıkarılması, literatürle uygunluk göstermektedir. Aynı zamanda kalan 23 maddenin döndürülmemiş faktör yük değerinin ,53-,73 arasında olması orta-uygun nitelikte olarak değerlendirilmektedir. Döndürülmüş faktör yük değeri için ise ,32-,44 arası=kötü; ,45-,54 arası=normal; ,55-,62 arası=iyi; ,63-,70 arası=çok iyi; ,70 ve üzeri=kusursuz nitelendirilmektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Araştırmada ise döndürülmemiş faktör yük değerinin ,50-,83 arasında değişmesi, orta-kusursuz nitelikte olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizine yönelik ilgili literatürde x^2/sd oranının 5 ve altındaki, NFI, NNFI ve IFI'nın ,90 ve üzerindeki, CFI'nın ,95 ve üzerindeki, RMSEA'nın ,08 ve altındaki, GFI ve AGFI'nın ,85 ve üzerindeki, RMR'nin ve SRMR'nin ,08 ve altındaki değerleri kabul edilebilir uyumu yansıtmaktadır. Aynı zamanda x^2/sd oranının 3 ve altında, NFI, NNFI ve IFI'nın ,95 ve üzerinde, CFI'nın ,97 ve üzerinde, RMSEA'nın ,05 ve altında, GFI ve AGFI'nın ,90 ve üzerinde, RMR'nin ve SRMR'nin ,05 ve altında olması kusursuz uyum şeklinde yorumlanmaktadır (Meydan ve Şeşen, 2015; Aksu ve ark., 2017; Kartal ve Bardakçı, 2018). Araştırmada geliştirilen üç model bağlamında x^2/sd oranı ile RMSEA, RMR ve SRMR değerleri düşme eğiliminde iken, NFI, NNFI, IFI, CFI, GFI, AGFI değerleri yükselme eğilimi göstermektedir. Araştırmada, nihai model x^2/sd oranı, GFI, IFI, RMR ve SRMR bakımından kusursuz uyum, diğer uyum indeksleri bakımından kabul edilebilir uyum göstermektedir.

Ölçme aracının kararlılık ve tutarlılık derecesi olan güvenilirlik, genel olarak zamana göre değişmezlik ve iç tutarlılık ölçütleriyle değerlendirilmektedir (DeVellis, 2017; Kılınc, 2018).

Zamana karşı değişmezlik, test-tekrar test puanları arasındaki korelasyon katsayısının, pozitif yönlü ve en düşük ,70 olması halinde kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2018). Araştırmada ölçek ve alt boyutlarına ait test ve tekrar test puan ortalamaları arasında anlamlı derecede farklılık olmaması ve orta güçte pozitif ve anlamlı ilişki bulunması nedeniyle ölçek zamana karşı değişmezlik özelliğini taşımaktadır.

Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısının, en düşük ,70 olması gerekmekte ve ,80-1,00 arasında olması durumunda ölçek yüksek derecede güvenilir kabul edilmektedir (Kılınc, 2018; Tavşancıl, 2018). Araştırmada Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının toplamda ,90 olarak bulunması ve alt boyutlarda ,81-,86 arasında değişmesi nedeniyle ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Hemşirelikte Mesleki Hazır Oluşluk Algısı Ölçeği'nin, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazır oluşluk algılarının belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu sonucuna varılmaktadır. Ölçeğin mezuniyet öncesi hemşirelik öğrencilerinin eksik ya da yetersiz yönlerinin belirlenerek güçlendirilmesinde etkili olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bununla birlikte, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini farklı örneklemelerde test eden araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan etik kurul onayı (Tarih: 25.10.2017, Karar No: 431) alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Çalışmaya katılan öğrenci hemşirelerden bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was obtained from Istanbul Medipol University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee for this study (Date: 25.10.2017, Decision No: 431).

Conflict of Interest: Not declared.

Funding: None.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from the student nurses participating in the study.

Kaynaklar

Aksu, G., Eser, M. T. & Güzeller, C. O. (2017). *Açılayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile yapısal eşitlik modeli uygulamaları*. Ankara, Türkiye: Detay Yayıncılık.

Al Awaisi, H., Cooke, H. & Prymachuk, S. (2015). The experiences of newly graduated nurses during their first year of practice in the Sultanate of Oman-a case study. *International Journal of Nursing Studies*, 52(11), 1723-1734. doi:10.1016/j.ijnurstu.2015.06.009

Bektaş, H. (2017). *Açıklayıcı faktör analizi*. İstanbul, Türkiye: Beta Yayıncılık.

Beyhan, A. (2016). *Hemşirelik son sınıf öğrencilerinde işe hazırlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, Türkiye. YOKTEZ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Biftu B. B., Dachew, B. A., Tiruneh, B. T., Kelkay, M. M. & Bayu, N. H. (2016). Perceived clinical competence among undergraduate nursing students in the University of Gondar and Bahir Dar University, Northwest Ethiopia: a cross-sectional institution-based study. *Advances in Nursing*. Erişim Adresi (06.08.2017): <https://www.hindawi.com/journals/anurs/2016/9294673/>

Casey, K., Fink, R., Jaynes, C., Campbell, L., Cook, P. & Wilson, V. (2011). Readiness for practice: the senior practicum experience. *The Journal of Nursing Education*, 50(11), 646-652. doi:10.3928/01484834-20110817-03.

Cheng, C. Y., Tsai, H. M., Chang, C. H. & Liou, S. R. (2014). New graduate nurses' clinical competence, clinical stress and intention to leave: A longitudinal study in Taiwan. *The Scientific World Journal*. Erişim adresi (06.08.2017): <https://www.hindawi.com/journals/tswj/2014/748389/>

Çınar, İ. F., Özen, N., Yüksel Ç, Karadağ, F. S., Taştan, Ö., Karali, E., ... & Yıldız, D. (2019). Hemşirelik yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin öğretilikten hemşirelik rolüne geçişle ilgili algıları. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 1(1), 17-26.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyükoztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi.

DeVellis, R. F. (2017). *Ölçek geliştirme kuram ve uygulamalar*. (T. Totan, Çev.). Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.

Doerner, M. E. & Swenty, C. F. (2019). The effect of a perioperative clinical immersion on senior nursing students' perception of readiness to practice: A quality improvement project. *AORN Journal*, 109(2): 193-200. doi:10.1002/aorn.12581.

Doody, O., Tuohy, D. & Deasy, C. (2012). Final-year student nurses' perceptions of role transition. *British Journal of Nursing*, 21, 684- 688. doi:10.12968/bjon.2012.21.11.684.

Güner, P. (2015). Preparedness of final-year Turkish nursing students for work as a professional nurse. *Journal of Clinical Nursing*, 24(5-6), 844-854. doi:10.1111/jocn.12673.

Hussein, R., Everett, B., Ramjan, L. M., Hu, W. & Salamanson, Y. (2017). New graduate nurses' experiences in a clinical speciality: A follow up study of newcomer perceptions of transitional support. *BioMed Central Nursing*, 16, 42. doi:10.1016/j.aucc.2018.09.003.

Jamieson, I., Sims, D., Basu, A. & Pugh, K. (2019). Readiness for practice: the views of New Zealand senior nursing students. *Nurse Education in Practice*, 38, 27-33. doi:10.1016/j.nepr.2019.05.007

Jarvinen, T., Eklöf, N. & Salminen, L. (2018). Factors related to nursing students' readiness to enter working life-a scoping literature review. *Nurse Education in Practice*, 29, 191-199. doi:10.1016/j.nepr.2018.01.010.

Karakoç, F. Y. & Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dnyası*, 40, 39-49. doi:10.25282/ted.228738

Kartal, M. & Bardakçı, S. (2018). *SPSS ve AMOS uygulamalı örneklerle güvenilirlik ve geçerlik analizleri*. Ankara, Türkiye: Akademisyen Kitabevi.

Kılınç, E. (2018). Nicel verilerde geçerlilik ve güvenilirlik. İçinde Ş. Aslan (Eds.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Nicel, nitel ve karma tasarımlar için bir rehber* (pp.147-161). Konya, Türkiye: Eğitim Yayınevi.

- Laschinger, H. K. S., Zhu, J. & Read, E. (2016). New nurses' perceptions of professional practice behaviors, quality of care, job satisfaction and career retention. *Journal of Nursing Management*, 24(5), 656-665. doi:10.1111/jonm.12370.
- Lea, J. & Cruickshank, M. (2015). The support needs of new graduate nurses making the transition to rural nursing practice in Australia. *Journal of Clinical Nursing*, 24, 948-960. doi:10.1111/jocn.12720
- Lee, W., Uhm, J. & Lee, T. (2014). Role transition of senior year nursing students: Analysis of predictors for role transition. *Journal of Korean Academy of Nursing Administration*, 20(2), 187-194. doi:10.1111/jkana.2014.20.2.187.
- Leufer, T. & Cleary-Holdforth, J. (2020). Senior nursing students' perceptions of their readiness for practice prior to final year internship: Part 2-A qualitative perspective. *Dimensions of Critical Care Nursing* 39(2), 81-90. doi:10.1097/DCC.0000000000000407.
- Meydan, C.H. & Şeşen, H. (2015). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara, Türkiye: Detay Yayıncılık.
- Mirza, N., Manankil-Rankin, L., Prentice, D., Hagerman, L. A. & Draenos, C. (2019). Practice readiness of new nursing graduates: A concept analysis. *Nurse Education in Practice*, 37, 68-74. doi:10.1016/j.nepr.2019.04.009.
- Ortiz, J. (2016). New graduate nurses' experiences about lack of confidence. *Nurse Education in Practice*, 19, 19-24. doi:10.1016/j.nepr.2016.04.001.
- Parker, V., Giles M, Lantry, G. & McMillan, M. (2014). New graduate nurses' experiences in their first year of practice. *Nurse Education Today*, 34(1), 150-156. doi:10.1016/j.nedt.2012.07.003.
- Sönmez, B. & Yıldırım, A. (2016). Difficulties experienced by newly graduated nurses in Turkey: A qualitative study of the first six months of employment. *Journal of Nursing Education and Practice*, 6, 104- 110. doi:10.5430/jnep.v6n1p104.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. (M, Baloğlu, Çev.). Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Taştan, S., Ünver, V. & Hatipoğlu, S. (2013). An analysis of the factors affecting the transition period to professional roles for newly graduated nurses in Turkey. *International Nursing Review*, 60(3), 405-412. doi:10.1111/inr.12026
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Theisen, J. L. & Sandau, K. E. (2013). Competency of new graduate nurses: a review of their weakness and strategies for success. *Journal of Continuing Education in Nursing*, 44(9), 406-414. doi:10.3928/00220124-20130617-38
- Walker, A. & Campbell, K. (2013). Work readiness of graduate nurses and the impact on job satisfaction, work engagement and intention to remain. *International Nursing Review*, 33(12), 1490-1495. doi:10.1016/j.nedt.2013.05.008
- Woods, C., West, C., Mills, J., Park, T., Southern, J. & Usher, K. (2015). Undergraduate student nurses' self-reported preparedness for practice. *Collegian*, 22(4): 359-368. doi:10.1016/j.colegn.2014.05.003.
- Yıldız, A. (2018). *Yeni mezun hemşirelerde işe hazır olma ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya, Türkiye. YOKTEZ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Zamanzadeh, V., Roshangar, F., Fathi-Azar, E., Valizadeh, L. & Kirkwood, J. (2014). Experiences of newly graduated nurses on strategies of gaining self-confidence during their initial work: A qualitative study. *The Journal of Nursing Research* 22(4), 283-291. doi:10.1097/jnr.0000000000000050